2012-6-RE

CAUSA 2012-6-RE

Sentència del Tribunal Constitucional del 5-11-2012 relativa al recurs d'empara 2012-6-RE

Número de registre 85-2012. Recurs d'empara

Sentència del 5 de novembre del 2012

BOPA núm. 56, del 14 de novembre del 2012

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 17 de febrer del 2012, per la representació processal de la Sra. Laura Rossell Soler, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la providència del 15 de desembre del 2011, dictada pel president de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, i contra l'aute del 25 de gener del 2012, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en diverses de les seves manifestacions recollides a l'article 10 de la Constitució i, atès que demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs d'empara, que acordi l'execució de la sentència del Tribunal Constitucional en els termes sol·licitats en l'escrit del 21 d'octubre del 2011, que condemni l'altra part al pagament de les costes processals i que declari la responsabilitat de l'Estat pel mal funcionament de l'Administració de Justícia;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 21 de març del 2012;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 7 de setembre del 2012, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2012-6-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 25 de setembre del 2012, per la representació processal de la recurrent;

Vist l'escrit de conclusions presentat pel Ministeri Fiscal;

Vista la renúncia a presentar conclusions per la part recurrent;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Carles Viver Pi-Sunyer;

Antecedents

Primer

La Sra. Laura Rossell Soler per tal com va considerar que havia estat víctima d'una ingerència en els seus drets fonamentals per la pràctica d'una intervenció telefònica realitzada en el marc d'un expedient administratiu sancionador, promogut pel Comú de Sant Julià de Lòria, després dels tràmits escaients, va presentar un recurs d'empara constitucional.

Segon

El 3 d’octubre del 2011, en el marc de la causa 2011-12-RE, el Tribunal Constitucional va declarar la vulneració del dret a la intimitat, reconegut a l’article 14 de la Constitució, de la Sra. Laura Rossell Soler en relació amb el seu dret al secret de les comunicacions, reconegut a l’article 15 de la mateixa norma.

Tercer

El 13 d’octubre del 2011, el president de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, mitjançant providència, va acordar, d’acord amb el punt sisè de la sentència esmentada, procedir a la destrucció de la informació que vulnerava els drets fonamentals esmentats i que es trobava en les actuacions d’aquella causa.

Quart

El 21 d’octubre del 2011, la representació processal de la Sra. Laura Rossell Soler va presentar un escrit en què sol·licitava que es requerís totes les persones que citava i que haguessin pogut tenir còpia del registre de trucades de la recurrent amb l’objectiu d’obtenir la reparació plena en els drets vulnerats, és a dir, que tots aquests documents fossin destruïts.

Cinquè

El 15 de desembre del 2011, el president de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, mitjançant providència, es va declarar incompetent per a l’execució de les mesures sol·licitades en aquell escrit.

Sisè

La representació processal de la Sra. Laura Rossell Soler va presentar un incident de nul·litat d’actuacions contra la providència esmentada en què al·legava que s’havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció en els vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un judici de durada raonable i al principi d’igualtat.

Setè

El 25 de gener del 2012, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que desestimava aquest incident de nul·litat d'actuacions.

Vuitè

El 17 de febrer del 2012, la representació processal de la Sra. Laura Rossell Soler, va interposar un recurs d'empara contra la providència del 15 de desembre del 2011, dictada pel president de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i contra l'aute del 25 de gener del 2012, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en diverses de les seves manifestacions recollides a l'article 10 de la Constitució.

En primer lloc, aquesta part esmenta els altres procediments iniciats a més del procediment urgent i preferent ressenyat en aquests antecedents: una querella criminal, l'arxiu de la qual ha implicat la presentació d'un incident de nul·litat d'actuacions per vulneració del dret a la jurisdicció que està pendent de resolució, i un procediment administratiu contra les sancions disciplinàries recaigudes contra la recurrent (AD-0015-2/2011).

Seguidament, al·lega que el dret a l'execució de la sentència està inclòs en els drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució. Ara bé, segons l'aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 25 de gener del 2012, "aquest Tribunal no està obligat a l'execució de totes les mesures de reparació que resulten obligades en virtut de la sentència dictada pel Tribunal Constitucional, sinó tan sols d'aquelles mesures que es troben dins del seu abast per la qual cosa aquesta Sala ja va procedir, de manera prou diligent, a donar compliment a la sentència del Tribunal Constitucional."

La part recurrent s'oposa a aquesta exposició, ja que en l'execució esmentada s'haurien produït diverses vulneracions relacionades amb l'article 10 de la Constitució. En aquest mateix sentit cita la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (causa Hornsby c/ Grècia del 19 de març de 1997, causa Assanidzé c/ Georgia del 8 d'abril del 2004 i causa Atridis c/ Grècia del 25 de març de 1999) que declaren que el dret a la jurisdicció implica, de manera necessària, l'exigència que les resolucions judicials es compleixin i que es reposin els drets i en cas d'impossibilitat que aquesta es compensi.

En aquesta causa mai es podran reposar en la seva totalitat els drets a la intimitat i al secret de les comunicacions vulnerats, ara bé, la sentència del Tribunal Constitucional va declarar la reposició de

la recurrent en la plenitud del seu dret amb l'adopció de les mesures de reparació sol·licitades que consistien en la recaptació i posterior destrucció de totes les dades que es trobaven en mans de tercers.

Seguidament, aquesta part detalla totes les persones que haurien pogut tenir alguna còpia del registre de trucades de la recurrent, persones que haurien de ser citades per tal que, en cas de tenir una d'aquestes còpies, la lliuressin a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia. Segons el parer d'aquesta part, aquesta petició és congruent i necessària per tal de donar compliment a la sentència del Tribunal Constitucional amb la finalitat de reposar els drets vulnerats.

Afegeix que s'ha vulnerat el dret a un procés degut pel fet que la desestimació de l'execució sol·licitada es va efectuar mitjançant una providència del president de la Sala Penal, quan s'havia d'haver resolt mitjançant un aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, ja que la providència no conté cap tipus de fonamentació jurídica i únicament serveix per donar impuls al procés, així mateix al·lega que, en tractar-se d'una providència del President i no d'un aute de la Sala vulnera el dret a un tribunal predeterminat per la llei.

En aquest mateix sentit, la providència del president de la Sala Penal esmentada hauria vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ja que no conté cap fonament jurídic, ni fàctic que permeti conèixer el motiu de la desestimació. L'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions considera que les raons d'aquesta desestimació són suficients, ara bé, allò que es diu és que s'ha destruït la documentació obrant en les actuacions, però enlloc es manifesten els motius pels quals el Tribunal Superior de Justícia no recol·lecta la informació vulneradora que es troba en mans de tercers, aquest fet també vulnera clarament el dret a la jurisdicció en relació amb el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

També considera que s'ha vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable, ja que des de la interposició del procediment urgent i preferent datat del mes d'octubre del 2010 encara ara no s'ha aconseguit destruir la documentació vulneradora que es troba dispersa, cosa que suposa a més d'un cost econòmic, un desgast emocional i personal de la recurrent, del qual se'n deriva clarament la responsabilitat de l'Estat pel seu mal funcionament.

La part recurrent, en darrer terme, exposa que contràriament a allò que declara l'aute impugnat, en altres causes similars es va procedir a actuar tal com aquesta representació lletrada sol·licitava (sentència de l'1 de febrer del 2008, recaiguda en la causa 2007-24-RE). Així mateix, s'adjunta una còpia de la sentència del 20 de setembre del 2010, dictada pel Tribunal de Corts (TC-231-3/2) en què es declarava la nul·litat de diverses proves i per tal d'evitar la seva propagació es requeria a totes les parts perquè lliuressin les còpies en la seva possessió per a la seva destrucció. Per tant, tot i saber que la igualtat només és un principi inspirador dels drets fonamentals, convé que el Tribunal Constitucional manifesti que en l'execució de la seva sentència s'ha infringit aquest principi.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que admeti aquest recurs d'empara, que acordi l'execució de la sentència del Tribunal Constitucional en els termes sol·licitats en l'escrit del 21 d'octubre del 2011, que condemni l'altra part al pagament de les costes processals i que declari la responsabilitat de l'Estat pel mal funcionament de l'Administració de Justícia.

Novè

El 21 de març del 2012, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què demana la inadmissió a tràmit del recurs d'empara 2012-6-RE per manca de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

El Ministeri Fiscal considera que les resolucions objecte de recurs es troben àmpliament i degudament motivades i de les quals es desprèn una motivació lògica i motivada de l'ordenament jurídic. Segons el seu parer, el fet que la resposta donada hagi estat efectuada mitjançant una providència no impedeix que aquesta sigui expressa i suficientment motivada i aquesta, com l'aute, té caràcter de resolució d'acord amb els articles 17 i següents de la Llei qualificada de la Justícia.

També descarta la vulneració del principi d'igualtat, ja que la igualtat és relativa i no absoluta. El sentit jurídic d'igualtat és el d'una igualtat proporcional que ha d'existir entre persones que es troben en una mateixa situació.

Així mateix, considera que no s'ha vulnerat el dret a un judici de durada raonable, atès que no hi ha hagut cap inactivitat o passivitat per part dels tribunals de justícia al llarg del procediment. El càrrec d'aquesta prova correspon a la recurrent que tan sols al·lega que ha endegat diversos procediments des de fa 1 any i 7 mesos i que a hores d'ara, segons el seu parer, no han servit de res.

El Ministeri Fiscal conclou que les decisions impugnades han acomplert, de manera estricta, la sentència del Tribunal Constitucional, les quals van acordar i dur a terme la destrucció de la documentació vulneradora dels drets de la recurrent que es trobava en la seva possessió. Tanmateix, res impedeix a la part recurrent personar-se prop dels diversos òrgans davant els quals es troben endegats els altres procediments i demanar la destrucció d'aquesta documentació, si s'escaigués, fent valer el compliment de la sentència del Tribunal Constitucional que és oposable a tots els poders públics.

Per acabar, denega l'existència d'una responsabilitat de l'Estat en aquesta causa, d'una banda, perquè no s'ha vulnerat cap dels drets invocats i, d'altra banda, perquè el procediment per sol·licitar aquesta reclamació no és l'idoni.

Desè

El 7 de setembre del 2012, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit aquest recurs d'empara, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a la part recurrent per tal que presentés les seves al·legacions.

Onzè

El 25 de setembre del 2012, la representació processal de la Sra. Laura Rossell Soler va presentar un escrit d'al·legacions en què s'oposa al contingut de l'informe del Ministeri Fiscal i en què reitera substancialment les seves al·legacions i pretensions anteriors.

Dotzè

El 5 d'octubre del 2012, el Ministeri Fiscal va presentar el seu escrit de conclusions en què reprodueix els arguments i les al·legacions continguts en el seu escrit anterior.

El 19 d'octubre del 2012, la representació processal de la Sra. Laura Rossell Soler va renunciar al tràmit de conclusions.

Fonaments jurídics

Primer

Com s'ha exposat amb deteniment en els antecedents, la recurrent interposa un recurs d'empara contra la providència del president de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 15 de

desembre del 2011 i contra l'aute de la Sala esmentada del 25 de gener del 2012, que resol l'incident de nul·litat d'actuacions interposat contra la primera de les resolucions impugnades.

Al·lega que aquestes resolucions han vulnerat els següents drets i principis constitucionals: primer, el dret a l'execució de les sentències pel fet de no haver procedit a la plena reposició dels drets de la recurrent tal i com va ser acordada per aquest Tribunal Constitucional en la sentència recaiguda en la causa 2011-12-RE; segon, els drets a una resolució motivada i a un tribunal predeterminat per la llei, com a conseqüència que la primera de les decisions impugnades va ser adoptada mitjançant una providència del president en lloc de ser-ho mitjançant un aute de la Sala; tercer, el dret a una decisió fonamentada en Dret per manca de fonamentació de les resolucions impugnades; quart, el dret a un judici de durada raonable; i, cinquè, el principi d'igualtat com a conseqüència d'haver-se adoptat decisions diferents en casos substancialment iguals a aquell que ara ens ocupa.

En el segon sol·licito del seu escrit, la recurrent demana que es declari la responsabilitat de l'Estat per mal funcionament de l'Administració de Justícia.

Segon

Per tal de precisar l'objecte d'aquest procés constitucional d'empara cal advertir que, com reconeix la reclamant, la igualtat no és a la Constitució andorrana un dret fonamental que pugui ser objecte de recurs d'empara, sinó un principi general constitucionalment reconegut, però no inclòs entre els drets garantits a través del "procediment excepcional d'empara davant el Tribunal Constitucional" –art. 41.2 de la Constitució. Com és del tot evident, aquest Tribunal ha de respectar escrupolosament la voluntat manifestada pel constituent de manera expressa i, en conseqüència, s'ha d'abstenir de qualsevol pronunciament respecte d'aquesta petició de la recurrent.

Tercer

Aquest Tribunal no pot compartir l'al·legació relativa a la manca de motivació de la providència impugnada. La seva simple lectura permet conèixer amb tota claredat el motiu i la fonamentació de la decisió adoptada: la convicció del president de la Sala Penal que per tal de donar execució a la sentència d'aquest Tribunal n'hi havia prou en destruir "tota la documentació que obrava dintre el referit expedient de la Sala Penal, Rotlle 40/10, (cosa que s'havia fet) segons consta en l'Acta destrucció aixecada (...) no quedant en els arxius de la Sala cap més original o còpia dels documents que s'hagin de destruir en el procediment de referència, motiu pel qual aquest Tribunal no és competent per a l'execució de les mesures que se sol·liciten".

L'aute de la Sala Penal, dictat en l'incident de nul·litat d'actuacions, insisteix en aquesta motivació i la completa, de manera que la recurrent disposa d'elements més que suficients per conèixer els motius –només calia destruir els documents que es trobaven en l'expedient- i el fonament de la decisió adoptada –manca de competència per executar les mesures sol·licitades.

Quart

Respecte de l'al·legació relativa al dret al tribunal predeterminat per la llei de l'article 10.1 de la Constitució cal tenir en compte, en primer lloc, que el seu contingut constitucional no inclou els conflictes de competències que es puguin suscitar entre els tribunals de justícia, ni entre els justiciables i els tribunals, sobre l'abast de les seves respectives competències. El bé constitucional primari o nuclear d'aquest dret és el d'evitar que els poders públics creïn òrgans judicials ad hoc o els hi donin una composició personal ad hoc, no previstos en l'ordenament jurídic, per conèixer fets produïts amb anterioritat. Només es pot considerar vulnerat el contingut constitucional d'aquest dret en supòsits extrems en els quals hi hagi indicis de manipulació de les regles de repartiment competencial entre els òrgans judicials o d'aquelles que regulen la composició personal d'aquests òrgans o que existeixi una manca total de lògica en la interpretació i l'aplicació d'aquestes regles.

És clar que en aquest cas no es dóna cap d'aquestes circumstàncies.

Cinquè

Tampoc es pot acollir la pretesa vulneració del dret a un judici de durada raonable de l'article 10.2 de la Constitució. El problema que es ventila aquí és únicament el de la forma en la qual s'ha executat la sentència d'aquest Tribunal Constitucional, amb independència de la durada del procés que va donar lloc a la referida sentència constitucional. Situada la qüestió en aquests termes, és del tot incontrovertible que no es produeix cap tipus de dilació pel fet que transcorrin deu dies entre la data en què es va dictar la sentència (3 d'octubre del 2011) i la data en què el president va dictar la providència d'execució (13 d'octubre del mateix any).

Sisè

La conclusió ha de ser diferent en relació amb el dret a l'execució de la sentència d'aquest Tribunal.

Com hem declarat en altres resolucions (p. ex., es pot veure la sentència recaiguda en la causa 2005-11-RE, fj segon), el dret a l'execució de les sentències fermes en els seus propis termes forma part del contingut del dret a la jurisdicció, entès en sentit ampli, és a dir, del dret no solament a accedir a la jurisdicció i, en un altre pla, als recursos, i a obtenir una resolució fonamentada en Dret, sinó també del dret a que la decisió judicial definitivament adoptada sigui efectivament executada. Com ha dit el Tribunal Europeu dels Drets Humans, sense aquest dret a l'execució de les sentències fermes la resta dels drets relacionats amb la jurisdicció podrien a la pràctica esdevenir il·lusoris; les resolucions judicials podrien quedar convertides en meres declaracions d'intensions sense transcendència pràctica ni efectivitat real.

Aquest dret a l'execució de les sentències fermes té, al seu torn, dos vessants íntimament relacionats. D'una banda, aquell que obliga als tribunals als quals se sol·licita l'execució a portar-la a terme en tota la seva extensió i ha fer-ho amb la màxima diligència i celeritat, amb una actitud proactiva, sense defalliments i evitant traslladar als justiciables les activitats que amb aquest objectiu els tribunals poden realitzar. I, d'altra banda, el segon vessant és el del dret a que les resolucions judicials dictades en els procediments d'execució de sentència donin plena efectivitat a allò que ha decidit la sentència executada, és a dir, que no modifiquin les situacions jurídiques declarades en la sentència.

En el cas aquí enjudiciat és evident que els òrgans judicials encarregats de l'execució de la sentència d'aquest Tribunal Constitucional no han donat execució completa a tots els pronunciaments de la sentència executada. Aquesta, en el seu darrer fonament jurídic, requeria la destrucció de "qualsevol document incriminador o que pugui donar lloc a informar sobre aquestes dades (protegides) a tercers" i declarava en la seva "Decisió" que calia adoptar "les mesures de reparació sol·licitades" per la recurrent entre les quals hi figurava la destrucció, previ requeriment, de tots els documents esmentats inclosos aquells que podien estar en mans de persones que no havien participat en el procés a quo.

En canvi, com hem exposat en el fonament jurídic tercer, les resolucions dictades en aquest procediment d'execució procedeixen a destruir únicament "tota la documentació que obrava dintre el referit expedient de la Sala Penal, Rotlle 40/10", tot negant-se a accedir a la petició formulada per la recurrent segons la qual calia també requerir un seguit de persones, que no havien intervingut en el procés judicial, per tal que manifestessin si tenien algun d'aquells documents, no necessàriament inclosos en l'expedient de la Sala Penal, i, en cas afirmatiu, que el lliuressin a la Secretaria del Tribunal Superior de Justícia per a la seva destrucció. El president i la Sala Penal, com també hem vist, argumenten que no són competents per realitzar aquests requeriments per tractar-se de mesures que no "es troben dins del seu abast".

Doncs bé, des de la perspectiva del dret a l'execució de les sentències fermes, i especialment en el seu vessant de l'exigència de diligència en l'execució, és clar que aquesta resposta no satisfà l'exigència d'una actitud proactiva dels tribunals als quals es requereix per a l'execució de les sentències en els seus propis termes. La mera referència a la manca de competència per realitzar

els requeriments sol·licitats o la declaració que es tracta de mesures que no es troben dins del seu abast no resulta prou justificada des de la perspectiva del dret constitucional a l'execució de les sentències en els seus propis termes, sobretot si es té en compte, que com posa de manifest la documentació que obra en les actuacions, aquesta mateixa Sala en d'altres ocasions ha portat a terme requeriments que des de la perspectiva del dret a l'execució de les sentències no tenen cap diferència substancial respecte d'aquells que aquí són objecte de debat.

En aquestes circumstàncies no resulta constitucionalment acceptable traslladar a la recurrent la càrrega d'aconseguir una execució completa de la sentència d'aquest Tribunal. El fet que les sentències del Tribunal Constitucional vinculin tots els poders públics i els ciutadans no eximeix de les seves obligacions als òrgans judicials requerits per executar-les.

Per aquestes raons, cal declarar que les resolucions impugnades han vulnerat el dret de la recurrent a l'execució de les sentències i cal retrotreure les actuacions a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia per tal que doni plena execució de la sentència constitucional 2011-12-RE, completant els requeriments sol·licitats o que raoni de manera convincent la impossibilitat de donar-li ple compliment i de la necessitat que sigui la recurrent qui assumeixi la càrrega d'impulsar aquesta execució, sense que aquesta càrrega aparegui com a desproporcionada en relació amb aquella que, altrament, hauria de realitzar la Sala Penal.

Setè

La constatació que s'ha vulnerat aquest dret no pot portar aparellada la declaració de la responsabilitat de l'Estat per mal funcionament de l'Administració de Justícia. No tota interpretació i aplicació de l'ordenament jurídic que vulnera un dret constitucional es pot considerar automàticament com el fruit d'un mal funcionament de l'Administració de Justícia. Els tribunals tenen constitucionalment atribuïda la funció d'interpretar i d'aplicar el dret als casos concrets dels que coneixen i si ho fan de manera contrària a la interpretació efectuada pels tribunals que poden anul·lar les seves sentències, aquestes seran anul·lades, però això no equival a afirmar que "l'Administració de Justícia" ha funcionat "malament". Com estableix l'article 10.2 de la Llei qualificada de la justícia, que preveu el procediment que s'ha de seguir forçosament davant el Tribunal Superior de Justícia per obtenir aquest tipus de reconeixement, "La simple revocació o anul·lació de resolucions judicials no pressuposa per ella mateixa dret a indemnització."

DECISIÓ:

En atenció a tot el que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Atorgar parcialment l'empara sol·licitada.

Segon

Declarar que s'ha vulnerat el dret de la recurrent a l'accés a la jurisdicció en el seu vessant del dret a l'execució de les sentències.

Tercer

Anul·lar les resolucions impugnades i retrotraure les actuacions per tal que la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia doni plena execució de la sentència constitucional 2011-12-RE completant els requeriments sol·licitats o que raoni de manera convincent la impossibilitat de donar-li ple compliment i de la necessitat de que sigui la recurrent qui assumeixi la càrrega d'impulsar aquesta execució, sense que aquesta càrrega aparegui com a desproporcionada en relació amb aquella que, altrament, hauria de realitzar la Sala Penal.

Quart

Desestimar la resta de peticions formulades.

Cinquè

Publicar aquesta sentència, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra. Laura Rossell Soler, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 5 de novembre del 2012.

Juan A. Ortega Díaz-AmbronaLaurence Burgorgue-Larsen

President

Vicepresidenta

Carles Viver Pi-Sunyer

Pierre Subra de Bieusses

Magistrat

Magistrat